

PROJEKTETS MÅLARTER

Flodpärlmussla, utter och mikroskapania är prioriterade målarter i Rivers of LIFE. Alla tre är upptagna i EUs Art- och habitatdirektiv samt finns med på den svenska Rödlistan över hotade arter. Planerade åtgärder ska förbättra de tre arternas livsmiljöer och bidra till livskraftiga populationer i älvarna.

Även om projektet är inriktat på de tre målarterna, kommer de genomförda vattenvårdsåtgärderna att gynna betydligt fler arter, bland annat flera fiskarter. Exempel är öring, harr och stensimpa. Detta ger möjligheter till ett rikare fiske och friluftsliv.

Mikroskapania
(*Scapania carinthiaca*)

Flodpärlmussla
(*Margaritifera margaritifera*)

MIKROSKAPANIA är en mossart som växer på döda liggande träd (lågor) som tidvis översvämmas längs med stränder eller i tillfälliga vattensamlingar. En minskad mängd av grov död ved i barrskogar, framförallt i anslutning till vattendrag, är ett hot mot arten, liksom skogsskötselåtgärder på eller i nära anslutning till växtplatsen.

Till vänster. Harrfångst i Voxnan. Foto Bengt Olsson, Sportfiskarna.

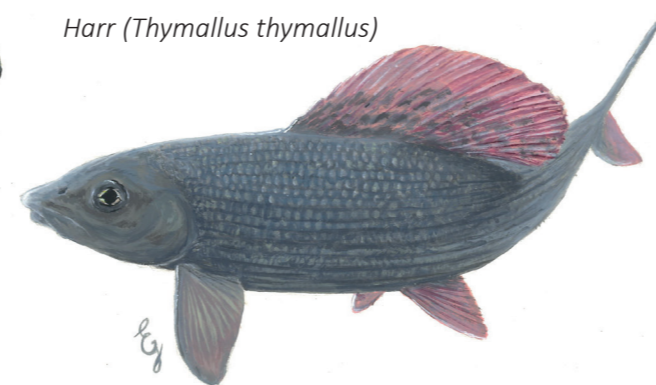

Öring
(*Salmo trutta*)

Utter
(*Lutra lutra*)

UTTERN trivs bäst i vatten som erbjuder riklig tillgång på lättfångad föda året runt. Huvudfödan är strömlevande fisk. Många strömlevande fiskarter har påverkats negativt av flottledsrensningar och åtgärder för vattenkraft, vilket också påverkar utterns födotillgång. Uttern är beroende av lämpliga strandzoner för vila och skydd.

Harr (*Thymallus thymallus*)

FLODPÄRLMUSSLAN lever i strömmande vattendrag på sten- och grusbotten och kan bli flera hundra år gammal. För att kunna reproducera sig är arten beroende av livskraftiga och reproducerande bestånd av öring. Detta eftersom flodpärlmusslan i sin utveckling genomgår ett parasitärt larvstadium fäst vid fiskens gälar. Reproducerande bestånd av flodpärlmussla i ett vattendrag är ett gott tecken på ett välmående vattensystem.

PROJEKTPARTNERS

KONTAKT

Telefon (växel) 010-22510 00 (Länsstyrelsen Gävleborg)

Telefon (växel) 010-225 30 00 (Länsstyrelsen Jämtland)

E-post: riversoflife@lansstyrelsen.se

Webbplats: www.riversoflife.se

Följ oss på Facebook!

Projektnummer LIFE18 NAT/SE/000268

Innehållet på denna sida ansvarar projektet Rivers of LIFE för. Det återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens uppfattning. Producerad med ekonomiskt stöd från Europeiska unionens finansiella instrument Life.

Tryck: Sandvikens tryckeri **Layout & text:** Hanna Alfredsson **Omslagsbild:** Peter Mathisen. **Illustrationer:** Elin Götzmann **Foto infällning Mikroskapania:** Christopher Reisborg/SLU Artdatabanken

Rivers of LIFE

Återställning av livsmiljöer i älvarna Ljusnan, Voxnan och Gimån

PROJEKTET RIVERS OF LIFE

Projektet Rivers of LIFE ska bidra till att skapa mer naturliga vattenmiljöer i delar av älvarna Ljusnan och Voxnan i Gävleborgs län samt Härjedals-Ljusnan och Gimån i Jämtlands län. Åtgärderna som genomförs inom projektet ska gynna en ökad biologisk mångfald och ge mer fisk i våra strömmande vatten. Projektet är delat mellan Länsstyrelsen Gävleborg (projektägare) och Jämtland, samt pågår mellan hösten 2019 till 2025. Finansieringen sker huvudsakligen via EUs LIFE-fonder (60 %) och Havs- och Vattenmyndigheten tillsammans med övriga projektpartners (se baksida).

EUs NÄTVERK AV SKYDDADE OMRÅDEN

Rivers of Life berör enbart de delar av Ljusnan, Voxnan och Gimån som ingår i EUs nätverk av Natura 2000-områden. Natura 2000-områden är områden som innehåller arter eller naturtyper som är av särskilt skyddsvärde i ett europeiskt perspektiv och utses av EUs medlemsländer. Målet är att främja bevarandet av biologisk mångfald och medel från EUs LIFE-fonder möjliggör naturvårdsåtgärder i dessa områden.

Ett flottledsrensat vattendrag där stenar och block har lagts upp på strandkanten.

Foton:
Länsstyrelsen
Jämtland

MÄNNISKAN OCH ÄLVARNA

Under 1800-talets mitt började älvarna att användas för timmerflottning. Timmerflottning var en stor näring i området, men upphörde i mitten av 1960-talet då den blev olönsam. För att underlätta transporten av timmer på älvarna rensades vattendragen från stenar och andra hinder, medan omfattande sten- och träanläggningar anlades för att styra timret rätt. Ibland stängdes även sidofåror av.

De åtgärder som genomfördes under flottningsepooken har förändrat älvarnas morfologi, hydrologi och ekologi. Vattendragen formades till kanaler och därmed försvann en mosaik av livsmiljöer längs stränder och i vattnet som en gång rymde en mångfald av olika växter, insekter och djur.

När transporten av timmer ut från skogen blev landburet utvecklades ett enormt vägnät i de svenska skogarna. Detta medförde ytterligare problem för många av våra mindre vattendrag. Dåvarande teknik för att anlägga vägtrummor innebar ofta att det blev vandringshinder för bland annat fisk.

Till vänster: Sprängning för flottningsled i början av 1900-talet. Bildägare Rehnströms Fotografiska AB, Ljusdal.

Efter åtgärder i samma vattendrag har block, sten och död ved återförts. Detta skapar en mosaik av livsmiljöer som gynnar den biologiska mångfalden.

PLANERADE ÅTGÄRDER

De åtgärder som genomförs inom Rivers of Life är till för att restaurera vattendragens livsmiljöer efter de ingrepp som genomfördes under flottningsepooken. Åtgärderna är till nytta för de arter som lever i och omkring vattendragen. Inom projektet ska vi bland annat:

- Återställa strömsträckor genom att lägga tillbaka den sten och block som tidigare rensats bort från vattendragen, samt återskapa förlorade lekbottnar för fisk genom att lägga ut lekgrus.
- Återställa livsmiljöer med död ved för att gynna mossarten mikroskapania.
- Ta bort vandringshinder som hindrar fisk och andra vattenlevande organismer från att röra sig fritt i vattendragen.
- Återintroducera flodpärlmusslor till lämpliga strömsträckor.
- Återställa hydrologin i ett skogsbeväxt våtmarksområde genom att lägga igen de diken som avvattnar området och som bidrar till oönskade sedimenttransporter till intilliggande vattendrag.
- Informationskampanj om hänsyn till vattendrag vid skogsbruk.
- Tillsammans med fiskevårdsområdena framställa förvaltningsplaner för fisk och fiske.

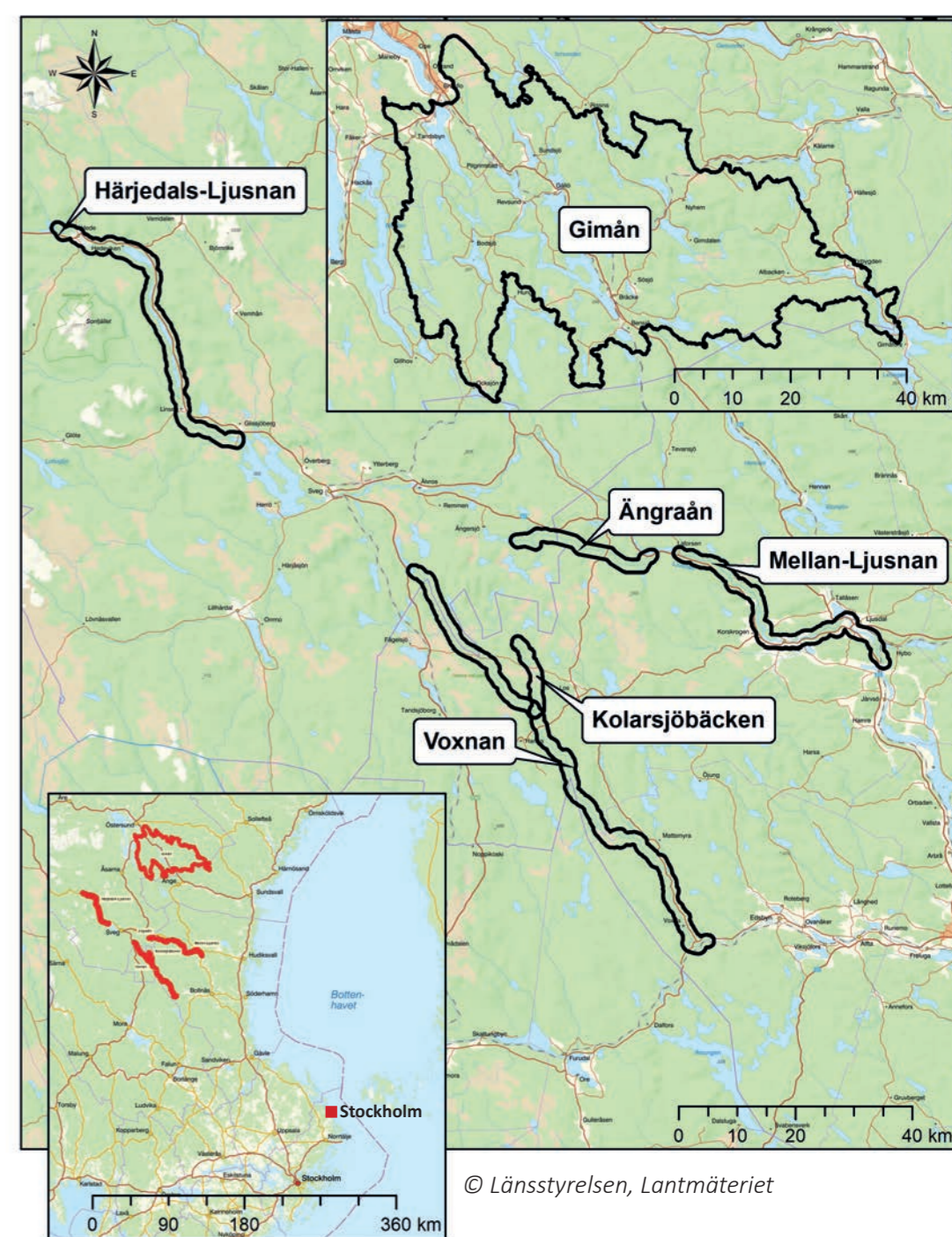
LÅNGSIKTIG NYTTA

Att återställa livsmiljöerna i älvarna bidrar till friskare och mer välfungerande ekosystem, som kan hindra förlusten av biologisk mångfald och ge mer fisk i vattnen.

Vi är beroende av friska ekosystem då människans välfärd vilar på de tjänster som naturen ger oss gratis (ekosystemtjänster). Ekosystemtjänsterna från våra vattendrag inkluderar livsmedel, vattenrening, vattenmagasinering och flödesutjämning.

Friskare vatten som ger mer fisk skapar bättre förutsättningar för att utveckla turismnäringen baserad på naturupplevelser och sportfiske. På lång sikt kan detta leda till fler lokala arbetstillfällen.

De återställda älvsträckorna bidrar till sänkt strömshastighet och bättre kontakt mellan älven och strandzonen. Det omgivande landskapets förmåga att lagra vatten är viktig ur flera synpunkter. Vid perioder med torka för att hålla kvar vatten, eller vid exempelvis plötsliga skyfall för att utjämna flödena.

Ovan: Rivers of LIFE projektområde. Gimån består av flera sammanlänkade vattendrag inom det markerade området.